כב א מיי׳ שם הל׳ ו:

תורה אור

שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה רב חסדא אמר פסול רבה אמר כשר. רב חסדא אמר פסול יש מחשבת ערלים בזריקה רבה אמר כשר אין מחשבת ערלים בזריקה. אמר רבה מנא אמינא לה דתניא יכול יפסול בני חבורה הבאין עמו ודין הוא הואיל וערלה פוסלת וטומאה פוסלת מה טומאה לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה אף ערלה לא עשה בה מקצת ערלה ככל ערלה או כלך לדרך זו הואיל וערלה פוסלת וזמן פוסל מה זמן עשה בה מקצת זמן ככל זמן אף ערלה עשה בה מקצת ערלה ככל ערלה, נראה למי דומה: דנין דבר שאינו נוהג בכל הזבחים מדבר שאינו נוהג בכל הזבחים ואל יוכיח זמן שנוהג בכל הזבחים או כלך לדרך זו דנין דבר שלא הותר מכללו מדבר שלא הותר מכללו ואל תוכיח טומאה שהותרה מכללה ת"ל "זאת" מאי זאת אילימא דכולה ערלה פסלה מקצתה לא פסלה האי מוכל ערל נפקא אלא לאו הכי קתני ת"ל "וכל ערל" כולה ערלה פסלה מקצתה לא פסלה, וכי תימא הוא הדין לזריקה בכולה ערלה מיהא פסלה ת"ל "זאת" בשחיטה הוא דכולה ערלה מיהא פסלה אבל זריקה אפילו כולה ערלה נמי לא פסלה וכי תימא מאי קולא דזריקה? דאין מחשבת אוכלין בזריקה ורב חסדא אדרבה לאידך גיסא ת"ל "וכל ערל" כולה ערלה פסלה מקצתה לא פסלה אבל זריקה אפילו מקצתה נמי פסלה, וכי תימא הוא הדין לזריקה דעד דאיכא כולה ערלה לא פסלה ת"ל "זאת" שחיטה הוא דמקצתה לא פסלה אבל זריקה אפילו מקצתה פסלה וכ"ת ומאי חומריה דזריקה? דלא מקבע פיגול אלא בזריקה, מתקיף לה רב אשי ממאי דהאי "וכל ערל" כולה משמע דילמא האי "וכל ערל" משמע כל דהו ערלה כתב רחמנא "זאת" דעד דאיכא כולה ערלה לא פסלה לא שנא בשחיטה ולא שנא בזריקה? אלא אמר רב אשי: רב חסדא ורבה בהאי

שחטו. להאכילו למולין מנויין אבל יתכפרו בו בזריקתו ערלים: או מנויין או שאינן מנויין: **אין מחשבת ערלים בזריקה.** לא מהני לפסול וטעמא מפרש לקמיה: **מנא אמינא לה כו׳.** רישא דברייתא "וכל ערל לא יאכל בו": **יכול יפסול.** ערל: **בני חבורה הבאין עמו.** שאם נמנו עליו מולין וערל שמתו אחיו מחמת מילה ושחט לשם כולם יכול יפסל: **פוסלת וטומאה פוסלת.** אם שחטו לטמאין דבעינן הראוי לאוכלו כדכתיב "איש לפי אכלו תכוסו" תשחטו, ולתנא קמא דלית ליה לשון סורסי, בתריה כתיב "ושחטו אותו": **וערלה פוסלת.** מהאי טעמא נמי דראוי לאכילה בעינן: **מה טומאה לא עשה בה מקצת טומאה.** כגון לטמאים ולטהורים: **ככל טומאה.** כאילו נשחט כולו לטמאים ולקמן פריך מאי שנא טומאה דפשיטא ליה ומאי שנא ערלה דמספקא ליה: **וזמן פוסל.** שחטו על מנת לאכול הימנו כזית חוץ לזמנו נעשה כולו פיגול והיינו מקצת זמן שלא חישב אלא על כזית הימנו כדכתיב "אם האכל יאכל וגו׳" ותניא בתורת כהנים ובזבחים (דף כט.) סוף אינך לשמוע במחשב לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר וכתיב "האכל יאכל" אכילה בכזית: ערלה וטומאה אינה נוהגת בשאר זבחים כפסח שכן ערל וטמא משלחין קרבנותיהן דלא מעכבא בהו אכילת בעלים: **ערלה לא הותרה מכללה.** שאין שום קרבן נאכל לערלים דילפינן ביבמות (דף עג.) דערל אסור בקדשים דאתי בקל וחומר מפסח הקל וזמן נמי לא הותר לשום קרבן לאוכלו חוץ לזמנו וטומאה הותרה מכללה כדמפרש לקמן הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה: **ת"ל "זאת".** "חקת הפסח" וכתיב בההיא פרשתא "כל ערל לא יאכל בו": **מאי זאת.** היכי משמע "מזאת" דאינו פוסל בני חבורה הבאין עמו, על כרחיך מילתא אחריתי קאמר והכי קאמר ת"ל "וכל ערל" עד דאיכא כולה ערלות, "וזאת" אתא דלא תימא הוא הדין לזריקה דכולה ערלות מיהא פסלה ביה אם שחטו למולין על מנת לזרוק דמה לערלים לבדם: **תלמוד לומר "זאת".** דמשמע בעבודה אחת הוא דפסלה ערלות והיינו שחיטה דהיא תחלה לעבודות והיא הוזכרה אצל מנויין ואוכלין כדמפרש: **וכ"ת מאי קולא דזריקה.** דתימא האי "זאת" אשחיטה קאי ולמעוטי זריקה, היינו קולא-דהא לא אתרבי מחשבת אוכלין אצל זריקה, דשחיטה גלי בה רחמנא הלכך מסתברא "דזאת" דפסול כולה ערלות אשחיטה קאי ולאו אזריקה, "וזאת" משמע מיעוטא: **ורב חסדא.** דאמר לעיל יש מחשבת (אוכלין) [ערלים] בזריקה אמר לך האי "זאת" לאו לקולא גבי זריקה הוא אלא לאחמורי עליה אתא והכי קאמר זאת היא דמקצת ערלה לא פסלה בה אבל זריקה אפי׳ מקצתה פסלה: **וכי תימא מאי חומרא דזריקה.** משחיטה דמוקמית קולא דמקצת ערלה לא פסלה אשחיטה אבל זריקה אפי׳ מקצתה פסלה, היינו חומרא דילה דלא מקיים פיגול אלא בזריקה אם חישב באחת מארבע עבודות על מנת לאכול הימנו כזית חוץ לזמנו פיגול הוא וחייבין עליו כרת אפילו אכל ממנו תוך זמנו כדכתיב (ויקרא ז) "והנפש האוכלת ממנו עונה תשא" ובלבד שיעשו כל עבודות שלאחריה שלא בפסול אחר אלא או בשתיקה או בכשרות על מנת תוך זמנו או על מנת פיגול כמותה אבל חישב באחת מעבודות שלאחריה פסול אחר כגון חוץ למקומו שוב אין בו כרת כדאמרי׳ בזבחים (דף כח:) ובמנחות בפ׳ שני (דף טז:) הרצאה כתיבה בפיגול נאמר "לא ירצה" בפיגול ונאמר בכשר "מיום השמיני והלאה ירצה" כהרצאת כשר כך הרצאת פיגול מה הרצאת כשר עד שיקרבו כל מתיריו בכשרות אף הרצאת פיגול עד שיקרבו כל מתיריו או בפיגול או בכשרות אלמא לא מיקבע וודאי של פיגול אלא בזריקה שהיא סוף העבודה דכל שעתא קאי בספק שמא יחשב פסול אחר בעבודה הבאה ויפקיע שם פיגול ממנו: **מתקיף לה רב אשי.** בין לרבה בין לרב חסדא ממאי דהאי "וכל ערל" עד דאיכא כולה ערלה משמע דנייתי "זאת" למעוטי זריקה למר לחומרא ולמר לקולא ות"ל "זאת" דקתני-תנא מילתא אחריתי קאמר, דילמא "זאת" דקתני תנא אמילתיה קאי ומינה יליף דאינו פוסל בני חבורה הבאין עמו ומשום דכל ערל-כל דהו משמע והכי קאמר יכול יפסול בני חבורה דכל ערל-כל דהו משמע ושוב לא יאכל בו שום אדם: **ת"ל "זאת".** עבודה שלימה בעינן בערלות ולעולם לא שנא שחיטה ולא שנא זריקה שוין: בהאי

רב חסדא אמר פסול. ואם תאמר מאי שנא משחטו למולים ולערלים תרין דהתם יש מחשבת מולים בשחיטה אבל הכא לא פתיכי מולים בזריקה: **רבה** אמר כשר. תימה לר"י נילף מק"ו דפסול משינוי בעלים דמה הריני שוחט לשם פלוני דכשר לזרוק דמו לשם פלוני פסול שוחט לשם ערלים דפסול אינו דין דלזרוק לערלים נמי פסול וכי האי גוונא עביד בזבחים (ד׳ י.) קל וחומר אשלא לשמו ותירץ ר"י דשאני הכא דרבה יליף מקרא לקמן ועוד אומר ר"י דאיכא למיפרך מה לשינוי בעלים שכן אם זרק לשם פלוני דפסול תאמר בשוחט לזרוק לערלים שכן זורק לשם ערלים כשר דאין מחשבת אוכלין בזריקה לכ"ע כדפרישית ואם תאמר היא גופה נילף משינוי בעלים שיהא זורק לשם ערלים פסול ושמא יש מיעוט למעט אוכלים מזריקה ומיהו מהכא לא משמע שום מיעוט אלא מיעוט אחרינא איכא ועוד איכא למיפרך מה לשינוי בעלים שכן פסול בכל הזבחים: **וכי** תימא ה"ה לזריקה. וכן רב אשי קאמר בסמוך לא שנא שחיטה ולא שנא זריקה תימה לריב"א כיון דזריקה קילא דאין בה מחשבת אוכלין היכי נילף משחיטה ואמאי איצטריך השתא זאת:

דילמא האי כל ערל אפילו כל דהו. אע"ג דפלוגתא דתנאי היא בסנהדרין (ד׳ עח.) גבי הכוהו עשרה בני אדם בי׳ מקלות בכל נפש אי כולה נפש משמע או כל דהו וכן בבכורות (ד׳ ג.) גבי כל בכור רב אשי בא לסתור ראייתו של רבה ולהעמיד הברייתא כמאן דאמר כל דהו משמע ועוד כדפי׳ בקונטרס דברייתא גופה מוכחא דזאת בא להתיר מקצת ערלות והכי פריך: **כתב** רחמנא זאת עד דאיכא כולה ערלה. תימה לשתוק מכל ועוד דנימא איפכא דזאת ודאי כולה ערלה משמע כתב רחמנא כל אפילו כל דהו וי"ל דידע בעל הש"ס דאיצטריך כל לשום דרשה אחריתי ואיצטריך זאת לגלויי דלא נדרוש מכל כל דהו אבל אי הוה דרשי׳ איפכא לא הוה ידעינן כלל זאת למאי אתא:
האי

רבינו חננאל

לשם חבורה אחרת ותשמנא בענין למנויו שנאמר במכסת נפשות הכתוב על השה ואוכליו שנאמר איש לפי אכלו ... אתמר שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים רב חסדא אמר פסול רבה אמר כשר רב חסדא סבר יש לה מחשבת אוכלין בזריקה כלומר בענין שחשב בזריקה לאוכליו מכיון שחשב בזריקה שאינן יכולין לאכול שנאמר (שמות יב מח) וכל ערל לא יאכל בו פסל רבא אמר כשר בתר שחיטה אזלינן ואין מחשבת אוכלין פוסלין בזריקה כלומר אם זרק שלא לאוכליו לא נפסל הפסח. ירושלמי אמר ר׳ יוחנן זורק שלא לאוכליו כשר אמר רבא מנא אמינא לה דאין מחשבת אוכלין פוסלת בזריקה דתניא יכול יפסול בני חבורה הבאין עמו ודין הוא הואיל וערלה פוסלת וטומאה פוסלת (במדבר ט) ויהי אנשים אשר היו טמאים וגו׳ וערלה פוסלת שנא׳ וכל ערל לא יאכל בו מה טומאה לא עשה בה מקצת טומאה ככל הטומאה אף ערלה לא עשה בה מקצת ערלה ככל ערלה [א] או כלך לדרך זו הואיל וערלה פוסלת וזמן פוסל מה זמן עשה בה מקצת זמן ככל זמן אף ערלה עשה בה מקצת ערלה ככל ערלה נראה למי דומה דנין דבר שאינו נוהג בכל הזבחים [כמו] הערלה שאין ערלה פוסלת אלא בפסח אבל בשאר זבחים לא דקיימא לן ערל וטמא משלחין קרבנותיהן מדבר שאינו נוהג בכל הזבחים [הטומאה] שאין טומאה פוסלת אלא בפסח אבל בשאר זבחים לא דקיימא לן [טמא משלח קרבנותיו] ואל יוכיח זמן שנוהג בכל הזבחים. או כלך לדרך זו דנין דבר שלא הותר מכללו הערלה מדבר שלא הותר מכללו הזמן ואל תוכיח טומאה שהרי הותרה מכללה בצבור שנאמר (במדבר ט י) איש איש כי יהיה טמא לנפש ואין צבור נדחה לפסח שני אלא עושה בטומאה ת"ל זאת חקת הפסח ודייק רבה מאי זאת אלא לאו הכי קתני ואל תוכיח טומאה שהותרה מכללה בצבור ת"ל זאת אי איכא כולה ערלות פסלה ואי לא לא פסלה וכי תימא הוא הדין לזריקה דאי איכא בה כולה ערלה פסלה ת"ל זאת בשחיטה הוא דפסלה ערלה כולה אבל בזריקה לא פסלה דאין מחשבת אוכלין בזריקה כראשון. ורב חסדא אדרבה לאידך גיסא כולה ערלות פסלה בשחיטה מקצתה לא פסלה וכי תימא הוא הדין לזריקה דבזריקה נמי לא פסלה עד דאיכא כולה ערלות ת"ל זאת בשחיטה הוא דבעי כולה ערלות אבל בזריקה אפי׳ מקצת ערלה פסלה דזריקה חמורה משחיטה דלא מקבע פיגול בשחיטה אלא בזריקה דתנן בזבחים פ"ב [כז.] השוחט [הזבח] לזרוק דמו למחר או מקצת דמו למחר להקטיר אימוריו למחר או מקצתן לאכול כזית מבשרו למחר פיגול וחייבין עליו כרת הנה לא מקבע הפסח פגול אלא מזריקה ואילך אבל בשחיטה לא דאי אפשר לחשב בשחיטה לשחטו למחר דהא היום שהם ליה ובא רב אשי ודחה האי תירוצא לאמר ממאי דהאי וכל דכתיב בערלה כולה משמע דלמא האי וכל כלום משמע דאפילו מקצת ערלה כתב רחמנא זאת עד דאיכא כולה ערלות לא שנא בשחיטה ולא שנא בזריקה וכי פליגי רבא ורב חסדא בהא

[לקמן עח:]